

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПІКА
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЗІОЛОГІЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ (АНАЛІЗ ХОДИ) ТА
ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КІНЕЗІОЛОГІЇ»**

Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Шифр та назва спеціальності	224 Технології медичної діагностики та лікування
Назва освітньо-професійної програми	Протезування-ортезування
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Кафедра	Кафедра реабілітаційної медицини, фізичної терапії та спортивної медицини
Статус навчальної дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	обов'язкова
Форма навчання	Денна

Викладачі

Прізвище, ім'я, по батькові	¹ Губенко Віталій Павлович ² Куртян Тетяна Володимирівна ³ Оправхата Людмила Миколаївна
Посада	¹ Професор кафедри реабілітаційної медицини, фізичної терапії та спортивної медицини ² Доцент кафедри реабілітаційної медицини, фізичної терапії та спортивної медицини ³ Асистент кафедри реабілітаційної медицини, фізичної терапії та спортивної медицини
Науковий ступінь, вчене звання	¹ Доктор медичних наук, професор ² Кандидат медичних наук, доцент

Електронна адреса	³ Магістр фізичної реабілітації
	¹ vitaliygubenko@gmail.com
	² kurtyan3180@gmail.com
Телефон	³ oprvhatal@gmail.com
	¹ +380936843669
	² +380506734802
Посилання на профіль викладача	³ +380930352858
	¹ https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=list_works&hl=en&hl=en&user=cV8VSR0AAAAJ
	² https://orcid.org/0000-0001-5742-6086
Консультації	³ https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=6AfiqcEAAAAJ&view_op=list_works&authuser=1&gmla=ALUCkoVGEDqzozjKRVy5jwH5TynvfeI6mljt_sNFz1RmRPKeVvUB7SsFiFz8dWA7Lg6JDU3FcJTT45cQ1A5JjtgJdITgH1R8LF5la9-3-cfcjPw
	1. Пн. 13.00, Чт. 13.00
	2. Пн. 13.00, Чт. 13.00
	3. Вт. 11 .00, Чт. 13.00

Загальна інформація про дисципліну

Анотація до дисципліни	<i>Предметом вивчення</i> вивчення та удосконалення знань сучасних стандартів «Технології медичної діагностики та лікування» для комплексного розуміння системи надання реабілітаційних послуг для високопрофесійного та мультидисциплінарного повернення пацієнтів до активності та участі життєдіяльності методами фізичної терапії, покращення якості життя.
Мета дисципліни	Мета вивчення навчальної дисципліни: ознайомити спеціалістів з комплексом сучасних методів, спрямованих на оцінку функціонального стану, організму, основними патофізіологічними станами у пацієнтів, із впливом систематичних занять фізичною терапією на організм хворої людини в процесі реабілітації з врахуванням психофізіологічних аспектів кінезіології та соціальної активності, її можливостей до компенсації чи адаптації та аналізу ходи Визначати цілі та план реабілітації, які включають послуги з протезування-ортезування, їх клінічні результати; вирішувати основні проблеми й завдання фахової діяльності за умови оволодіння системою етичних норм, компетенцій та практичних

	навичок, що визначені цією програмою. Розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми інноваційного характеру у сфері протезування і ортезування з метою створення рівних можливостей для повноцінної участі одержувачів послуг у житті суспільства.
Завдання дисципліни	Ознайомити майбутніх спеціалістів з основними теоретичними положеннями фізіології рухової активності, особливостями реакції основних фізіологічних систем організму на фізичне навантаження різної потужності й тривалості. Ознайомити з сучасними методами оцінки функціонального стану пацієнтів у реабілітації при протезуванні-ортезуванні.
Пререквізити	Навчальна дисципліна базується на знаннях таких дисциплін, як: фізіологія людини (нормальна, вікова, патологічна), санологія (фізіологія) рухової активності, внутрішні хвороби, основи оздоровчої фізичної культури
Постреквізити	Навчальна дисципліна є базою для вивчення таких дисциплін, як: фізична реабілітаційна медицина в клініці внутрішніх хвороб, травматології та ортопедії, при травмах та пораненнях.
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	<u>Мають відповідати стандарту вищої освіти та ОП</u> Загальні компетентності (ЗК): ЗК01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Спеціальні компетентності (СК): СК01. Знання наукової основи предмета, обізнаність у поточних дослідженнях і розробках, а також розуміння зв'язку між наукою та перевіреном досвідом і практичного значення цього. СК02. Здатність проводити огляд пацієнта/клієнта та визначати його фізичні, функціональні можливості та антропометричні дані, в тому числі у співпраці з іншими учасниками мультидисциплінарної команди СК 17 Здатність застосовувати в професійній діяльності вітчизняну законодавчу базу щодо забезпечення населення протезами та/або ортезами. СК 18 Здатність планувати та впроваджувати інноваційні технології, спрямовані на відновлення функції опорно-рухової системи людини з метою покращення якості життя людини з інвалідністю
Результати навчання	<u>Мають відповідати стандарту вищої освіти та ОП Протезування-ортезування</u> ПРН 1. Знаходити ефективні доказові рішення у клінічних умовах (протезно-ортопедичні підприємства, реабілітаційні центри та заклади охорони здоров'я), реалізуючи їх з метою визначення та забезпечення потреб пацієнта у протезуванні або ортезуванні. ПРН 2. Застосовувати знання та уміння із загальної та професійної підготовки при вирішенні спеціалізованих завдань, таких як: обстеження пацієнта, розуміння діагностичної документації, розробка плану реабілітації пацієнта, що включає протезування/ортезування. ПРН 3. Застосовувати знання та уміння із загальної та професійної підготовки при вирішенні спеціалізованих завдань, а

	саме: зняття замірів та план виготовлення протезного чи ортезного виробу, виготовлення та корекція протезного або ортезного виробу, взаємодія з пацієнтом та іншими фахівцями для оцінки результатів втручання. ПРН 8. Управляти даними та перевіряти гіпотези (включаючи тести між двома або більше групами), визначати похибку вимірювання, надійність та валідність, статистичне значення під час планування, виготовлення та аналізу якості протезного або ортезного виробу. ПРН 10 Самостійно аналізувати наукову літературу та застосовувати найкращі наявні докази для вирішення важливих проблем або питань у сфері протезування та ортезування. ПРН 11. Розуміти науково-дослідні процеси та вміти виконувати роль протезиста-ортезиста на рівні досліджень. ПРН 12. Виявляти, узагальнювати та вирішувати проблеми, що виникають в процесі професійної діяльності та формувати почуття відповідальності за виконувану роботу. ПРН 14. Мати необхідні клінічні навички для надання комплексних послуг з протезування-ортезування, які сприяють покращенню якості життя пацієнта ПРН 15. Вміти дотримуватися правил безпеки, нормативних вимог та процедур, при підборі та застосуванні необхідного обладнання і інструментів у процесі виготовлення протезів та ортезів. ПРН 16. Координувати, модифікувати і комбінувати різні методи дослідження з метою виконання типових і нетипових професійних завдань. ПРН 17. Вміти якісно проектувати (з використанням необхідних компонентів) та виготовляти наступні протезно-ортезні вироби. ПРН 18. Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах в умовах воєнного стану; вибирати методи та засоби збереження життя.
Обсяг дисципліни	Загальний обсяг дисципліни: кредитів ЄКТС 3 (90 годин). Для очної денної форми навчання: аудиторних 54 годин, самостійна робота 36 години
Форма підсумкового контролю	Диференційний залік
Терміни викладання дисципліни	Дисципліна викладається у I семестрі

Програма дисципліни

Назви тем

Код теми	Назва модулю, теми	Перелік основних питань теми

1	2	3
Модуль 1. Фізіологічна діяльність систем організму під час фізичного навантаження		
1.1.	Вступ до дисципліни «Фізіологія рухової активності». Мета, завдання та принципи фізіології рухової активності. Методи дослідження рухової активності. Методологія дисципліни.	Історичні аспекти фізіології рухової системи. Особливості методів дослідження фізіології рухової активності. Характеристика функціональних станів, які виникають в результаті занять фізичними вправами. Основні задачі для побудови реабілітаційних програм.
1.2.	Адаптація до фізичних навантажень і резервні можливості організму	Питання адаптації нервово-м'язової системи, серцево-судинної системи, респіраторної системи, гормональної регуляції. Фізіологічні механізми розвитку натренованості за даними різноманітних систем організму.
1.3.	Вплив факторів оточуючого середовища на м'язову діяльність. Фізіологічні основи втоми та фізіологічна характеристика відновлювальних процесів	Оптимальність фізичних навантажень. Фізіологічні основи рухових навичок і рухових якостей. Фізіологічні механізми аеробної та анаеробної працездатності в протезуванні. Терморегуляція і м'язова діяльність в умовах підвищеної і пониженої температури. Механізми, які регулюють температуру тіла. Фізіологічна реакція на рухову активність.
1.4.	Фізіологічні основи оздоровчої фізичної	Функціональні зміни в організмі при

	культури	фізичних навантаженнях. Фізична працездатність та методи її визначення. Вплив стресу на фізіологію та психофізіологію рухової системи.
Модуль 2. Рухова активність та врахування психофізіологічних аспектів кінезіології як засіб зміцнення здоров'я		
2.1.	Фізіологічна класифікація фізичних вправ	Фізіологічна класифікація та загальна характеристика фізичних вправ. Вплив інтенсивної рухової активності на психологічний стан людини. Задача вибору оптимального комплексу.
2.2.	Медико-психологічні та соціальні аспекти реабілітації в протезуванні-ортезуванні.	Адаптація, стрес та здоров'я. Прийоми попередження та зняття небажаного психосоматичного стресу з використанням різних прийомів і методів для індивідуального підбору (арт-терапія, вправи для фізичного тіла, зміна поведінкових установок). Методи відновлення та попередження порушень сну: фізичні, дихальні, психологічні вправи та аутотренінгові прийоми покращення якості сну
2.3.	Фізіологічні та психофізіологічні особливості організму дітей дошкільного та шкільного віку; адаптація до фізичних навантажень	Фізіологічні і психофізіологічні особливості організму дітей дошкільного та шкільного віку. Психофізіологічні аспекти адаптації до фізичних навантажень.
2.4.	Фізіологічні та психофізіологічні особливості організму людей зрілого та похилого віку; адаптація до фізичних навантажень	Фізіологічні особливості та людей зрілого та похилого віку. Психофізіологічні аспекти адаптації до фізичних навантажень з врахуванням усіх систем організму.

Самостійна робота здобувача освіти

Самостійна робота передбачає виконання індивідуальних проєктів з дотриманням норм академічної доброчесності:

1. Формування бібліографічного списку використаних джерел за ДСТУ за наданою темою (модуль 1);
2. Підготовка анотації дослідження з вказуванням всіх категорій та методів за запропонованою темою (модуль 2).

Код теми	Зміст самостійної роботи	Обсяг годин
		денна форма
Тема 1.1	Функціональні зміни в організмі при фізичних навантаженнях. Принципи фізіології рухової активності.	4
Тема 1.2	Адаптація до фізичних навантажень і резервні можливості організму. Функціональні зміни в організмі при фізичних навантаженнях	4
Тема 1.3	Вплив абіотичних та екстремальних факторів на функціональний стан та рухову активність людини	6
Тема 1.4	Фізіологічні основи оздоровчої фізичної культури	4
Тема 2.1	Фізіологічна класифікація фізичних вправ. Фізична працездатність та методи її визначення	4
Тема 2.2	Медико-психологічні та соціальні аспекти реабілітації. Адаптація, стрес та здоров'я	6
Тема 2.3	Фізіологічні та психофізіологічні особливості організму дітей дошкільного та шкільного віку та їх адаптація до фізичних навантажень	4
Тема 2.4	Фізіологічні та психофізіологічні особливості організму людей зрілого та похилого віку та їх адаптація до фізичних навантажень	4

Організація навчання

Навчальні технології та форми і засоби навчання	<i>На лекціях</i> чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага здобувачів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються здобувачі до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо. <i>На практичних заняттях</i> запроваджуються різні навчальні технології: розгорнута бесіда, обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо. <i>Самостійну роботу здобувача</i> викладач планує разом зі здобувачем, але виконує її здобувачем за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача; зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.
Методи навчання	Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: ➤ словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція); ➤ наочні (презентація, демонстрування; опорних сигналів; опорних конспектів); ➤ практичні методи (вправи; практичні завдання; спостереження). Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності: ➤ метод проблемного викладу матеріалу; ➤ моделювання життєвих ситуацій; ➤ мозковий штурм; ➤ метод опори на життєвий досвід; ➤ навчальної дискусії. Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: ➤ усного контролю; ➤ письмового контролю; ➤ самоконтролю та взаємоконтролю; ➤ рецензування відповідей.
Перелік питань для підсумкового контролю	Модуль 1 1. Дати визначення поняття «рухова активність». Які існують види рухової активності? 2. На які аспекти здоров'я впливає рухова активність? 3. Які типи фізичних вправ використовують для розвитку фізичних якостей?

4. для підтримки гарної фізичної форми слід виконувати фізичні вправи. Розвитку яких фізичних якостей сприяє виконання фізичних вправ?
5. Що таке фізіологія вправ? Що таке фізіологія спорту?
6. Перерахуйте та визначте компоненти м'язового волокна.
7. Перерахуйте компоненти рухової одиниці.
8. Розкажіть про теорію ковзання філаментів. Як скорочуються м'язові волокна?
9. Диференціюйте та наведіть приклади концентричного, статичного та динамічного скорочень.
10. Назвіть різні частини нейрона.
11. Поясніть передачу електричного імпульсу з пресинаптичного нейрона до постсинаптичного. Охарактеризуйте синапс та нервово-м'язову сполучку.
12. Які основні відділи нервової системи? Які основні функції?
13. Які центри мозку грають головну роль контролі руху? У чому полягає їхня роль?
14. У чому різниця між симпатичною та парасимпатичною системами? Яка їхня роль у виконанні м'язової діяльності?
15. Охарактеризуйте роль нервово- м'язового веретена у контролі м'язових процесів.
16. Що таке рухова одиниця і як рекрутуються рухові одиниці?
17. Які гормони відіграють важливу роль під час виконання фізичного навантаження?
18. Як впливає тренування аеробної та анаеробної спрямованості на м'язові волокна?
19. . Що відбувається з температурою тіла при здійсненні м'язової діяльності та чому?
20. Чому вологість повітря відіграє велику роль під час виконання фізичного навантаження в умовах високої температури навколишнього середовища? Яку роль відіграють вітер та хмарність?
21. Що таке судоми при перенапрузі м'язів в умовах перегріву, теплового перенапруження та теплового удару?
22. Як тіло зводить до мінімуму втрати тепла в умовах низької температури навколишнього середовища?
23. Які фактори слід враховувати, щоб забезпечити максимальний захист у виконанні фізичної роботи в умовах низької температури?
24. Опишіть фізіологічні адаптаційні реакції акліматизації до умов зниженого атмосферного тиску.
25. Які зміни відбуваються у м'язах у періоди бездіяльності? Під час іммобілізації (накладення гіпсової пов'язки)?
26. Як змінюються швидкість, рухливість та гнучкість внаслідок фізичної бездіяльності?
27. Які зміни відбуваються у м'язовій системі з віком?
28. Як впливають на склад тіла процес старіння та фізичні навантаження?
29. Розкажіть про тренуваність людей похилого віку.

1. Дати визначення поняття адаптації і стресу.
2. На які аспекти здоров'я впливає рухова активність?
3. Якою є класифікація фізичних вправ за ознакою переважного впливу на прояв і розвиток фізичних якостей?
4. Якою є класифікація фізичних вправ за їх значенням для розвитку тої чи іншої групи м'язів? вправи для м'язів рук і плечового пояса; вправи для м'язів тулуба і шиї; вправи для м'язів ніг і тазу.
5. Які під час виконання вправи виділяють? На основі залежності між силою і швидкістю їх скорочення?
6. Які групи вправ виділяють в залежності від характеру основних джерел енергозабезпечення?
7. Що таке стрес і які бувають види стресу?
8. Як фізичні навантаження впливають на стрес?
9. Які опитувальники використовуються для діагностики депресії?
10. Які відбуваються нейроендокринні зміни у надниркових залозах у відповідь на фізичні вправи на тлі хронічного стресу у людей похилого віку?
11. Які відбуваються нейроендокринні зміни у надниркових залозах у відповідь на фізичні вправи на тлі хронічного стресу в дитячому організмі?
12. Особливості застосування психічного напруження як важливого фактору впливу на ефективність рухової активності у літньому віці.
13. Яка роль та особливості психо-м'язових тренувань у літньому віці?
14. Особливості застосування психічного напруження як важливого фактора впливу на ефективність рухової активності у дитячому організмі.
15. Яка роль та особливості психо-м'язових тренувань у дитячому організмі?
16. Принципи створення оптимальної програми рухової активності у людей, які знаходяться в умовах війни.
17. Яким тестом визначається тривожність?
18. Який опитувач використовується для діагностики депресії?
19. Яка методика використовується для діагностики шкільної тривожності у учнів 6-9 років?
20. Яка шкала використовується для оцінки якості життя?
21. Яким опитувальником визначається рівень агресивності особистості, спрямованості агресії, рівня коректності при соціальних контактах?

Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Альянс Європейських органів Фізичної та Реабілітаційної Медицини. Біла Книга з Фізичної та Реабілітаційної Медицини (ФРМ) в Європі.

- Український журнал фізичної та реабілітаційної медицини. 2018; 2(2) дод. С.5-206
2. Бакалюк Т. Г. Застосування міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я в реабілітаційній практиці / Т. Г. Бакалюк, Г. О. Стельмах, Н. Р. Макарчук // Здобутки клінічної та експериментальної медицини. – 2019. – № 3. – С. 166–169.
 3. Владимиров О.А., Владимірова Н.І., Губенко В.П., Гурбич О.А., Зачатко Т.М., Козьявкін В.І., Копчак С.К., Самосюк І.З., Ткаліна А.В., Федорова С.М., Чудна Р.В., Андріяшек Ю.І., Фізіотерапія: підручник рекомендовано МОН України К.: Формат, 2013. – 432 с.
 4. Ганонг Вільям Ф. Фізіологія людини: Підручник / Переклад з англ. Наук. ред. Перекладу М. Гжегоцький, В. Шевчук, О. Заячківська. — Львів : БаК, 2002. — 784 с.
 5. Єжова О. О. Є 58 Спортивна фізіологія у схемах і таблицях: посібник для студентів інститутів фізичної культури / Єжова О. О. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. – 164 с.
 6. Ісаков Р.І. Психосоматична патологія: монографія. К.: Медицина, 2023. 167 с.
 7. Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Бобрицька В.І. Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: Курс лекцій для студ. небіол. спец. вищ. пед. навч. закл. – К.: Професіонал, 2006. – 480 с.
 8. Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Волковська Г.І. Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи: навчальний посібник / І.М. Маруненко, Є.О. Неведомська, Г.І. Волковська. – К.: «Центр учбової літератури», 2017. – 184 с.
 9. Практичні навички фізичного терапевта: дидактичні матеріали / [Бакалюк Т., Барабаш С., Бондарчук В. та ін.]. – Київ, 2022. – 164 с.
 10. Протокол з діагностики та терапії ПТСР Національного інституту клінічної майстерності Великобританії (NICE). March 2005 NICE clinical guideline 26 guidance.nice.org.uk/cg26. Львів, 2015. 64 с.
 11. Серета І. В. Основи психосоматики : навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів з курсу за змішаною формою навчання – Миколаїв : Видавець Румянцева Г. В., 2022. – 156 с.
 12. Сміт П., Дирегров Е., Юле У., Гупта Л., Перрен Ш., Г'єстад Р. Діти та війна: навчання технік зцілення. Карітас України, 2014. 98 с.
 13. Філімонов Ф.І. Фізіологія людини. – К.: – Медицина, 2011. – 488 с.
 14. Шестопалова Л. Ф. Психологія соматично хворих : навчально-методичний комплекс для студентів зі спеціальності «Психологія» / укл.– Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 32 с.
 15. Kisner C, Colby LA, Borstad J. Therapeutic exercise: Foundations and techniques. 6th ed. Philadelphia: F.A. Davis; 2012. 1048 p
 16. Physical rehabilitation by Susan B O'Sullivan, Thomas J Schmitz, George D Fulk. Philadelphia : F.A. Davis Co. 2019. 7th Edition. – 1504 p.

Додаткова література

1. Неведомська Є. О. Анатомія та фізіологія нервової системи: навч. посіб. для практичних робіт для студ. вищ. навч. закл. / Євгенія Олексіївна Неведомська. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2017. – 40 с.
2. Неведомська Є. О. Анатомія людини і спортивна морфологія: навч. посіб. для практичних робіт для студ. вищ. навч. закл. / Євгенія Олексіївна Неведомська. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2017. – 77 с.

3. Неведомська Є. О. Фізіологія людини та рухової активності: навч. посіб. для практичних робіт для студ. вищ. навч. закл. / Євгенія Олексіївна Неведомська. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2017. – 50 с.
4. Неведомська Є. О. Анатомія і фізіологія людини: навч.-метод. посіб. для практичних і састійних робіт студ. вищ. навч. закл. / Євгенія Олексіївна Неведомська. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2016. – 54 с.
5. Неведомська Є. О., Маруненко І. М. Фізіологія людини: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 40 с.
6. Яремко Є.О. Фізіологія спорту та фізичних вправ. – Львів, ЛП, 2010. – 180

Публікації викладача курсу:

1. Етико-естетична традиція у вітчизняній культурі: Тези VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, 29 листопада 2018 року. – К.: Кафедра етики та естетики НПУ імені М.П.Драгоманова, 2018. Оправхата Л.М., «Психологічні аспекти чайлдфрі».
2. Тези VII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Етикоестетична традиція у вітчизняній культурі».2017 р. Оправхата Л.М. «Альтруїстична мотивація донорства: морально-психологічний аспект».
3. Форми і методи реабілітації дітей з особливими освітніми проблемами / Кривич І.П., Гусева Г.М., Чумак Ю.Ю. / Матеріали третього міжнародного симпозіуму «Освіта і здоров'я підростаючого покоління»: Зб.наук. Праць в 2-х частинах / За ред. Страшка С.В. – Вип. 3. – Ч. 1. – К.: Алатон, 2021. – С. 190-193.

Загальна схема оцінювання

Розмір шкали ЄКТС з навчальної дисципліни (освітнього компонента) для рівнів освіти дорівнює 100 балам, а мінімальна позитивна оцінка починається з 60 балів.

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може набрати під час вивчення кожного модуля для галузі знань 22 Охорона здоров'я, становить 200, у тому числі за поточну навчальну діяльність 120 балів, за результатами підсумкового модульного контролю 80 балів (на підставі листа МОЗ № 0804-47/10395 від 15.04.2014).

Для занесення балів оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти у відомість обліку успішності та індивідуальний план здобувача вищої освіти використовується таблиця співвідношення між здобутими результатами успішності здобувача та ЄКТС оцінками.

Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі	Сума балів	
	Диф.залік	ECTS	Галузь знань 22 Охорона здоров'я

		100 балів	200 балів
A (відмінно)	відмінно	90 - 100	170 – 200
B (дуже добре)	добре	82 - 89	155 – 169
C (добре)		75 - 81	140 – 154
D (задовільно)	задовільно	68 - 74	125 – 139
E (достатньо)		61 - 67	111 – 124
FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	незадовільно	35 - 60	60 – 110
F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням		0 - 34	0 – 59

Політика опанування дисципліни

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- 1) виконувати вимоги освітньої програми та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання:
 - не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
 - брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, виконувати передбачені курсом вправи та тестові завдання;
 - здійснювати самостійну підготовку до занять згідно до затвердженого плану;
 - відпрацьовувати пропущені заняття (лекції, практичні, семінарські) у вигляді рефератів, презентацій інших видів робіт згідно з темою заняття під час консультацій викладача за розкладом кафедри не пізніше завершення семестру;
 - складати згідно з графіком поточний модульний контроль (ІНДЗ, контрольна робота) з дисципліни;
- 2) дотримуватись академічної доброчесності:
 - самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
 - посилались на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
 - дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
 - надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до

академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із Університету.